

IV Rosa Barba
European Landscape Prize

catalogue of the
IV European Landscape
Biennial 2006

Landscape: Product/ Production

Paisatge: producte/producció

Comissió executiva

JORDI LUDEVID I ANGLADA

Arquitecte i màster en Gestió Urbanística per la Universitat Politècnica de Catalunya. Des de l'any 1975, té despatx professional a Manresa i a Barcelona on ha treballat en diversos camps, des de l'arquitectura o l'urbanisme, a l'arquitectura del paisatge. Ha treballat com a arquitecte municipal a diversos ajuntaments del Bages. Des del juliol de 2006, és degà del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC) i conseller del Consell Superior de Col·legis d'Arquitectes d'Espanya (CSCAE), del qual és vice-president segon des de juliol de 2007. Anteriorment ha estat president de la Demarcació de Barcelona del COAC i de la seva Delegació del Bages-Berguedà, així com president de l'Agrupació d'Arquitectes al Servei de l'Administració Pública (ASAAP). És autor de diversos articles a la premsa i a revistes especialitzades. Ha participat com a ponent a cursos de gestió urbanística, arquitectura i medi ambient i planejament del territori.

JORDI SARDÀ

Arquitecte per l'ETSAB, UPC, on és professor des de 1990 d'Urbanística i d'Història del Paisatge. Professor del Postgrau de Jardineria de l'Escola d'Agricultura de Barcelona, UPC i del Graduat Superior en Paisatge de l'ETSAB, ara Màster Oficial. Alumne i professor del curs de Postgrau d'Arquitectura del Paisatge de l'ETSAB. Professor des de 2007 de Projectes i Urbanisme de l'Escola d'Arquitectura de Reus, URV. Ha estat vocal de Cultura del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya des de 2003 fins 2006, i en aquesta condició, membre de la comissió executiva de la 3a. i de la 4a. Biennal Europea del Paisatge de Barcelona. Al seu estudi treballa projectes de Paisatge, Urbanisme i Arquitectura.

JORDI BELLMUNT i CHIVA

Arquitecte per l'ETSA Barcelona l'any 1980, des de l'any 1982 és professor del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori (UPC). Des de l'any 1987 és professor del Màster d'Arquitectura del Paisatge de la UPC. Dirigeix el Màster d'Arquitectura del Paisatge de la

UPC des de l'any 2000. Des de l'any 1997 fins al 2006 ha estat subdirector de l'ETSAB i des del 2000 fins al 2006 director del Graduat Superior en Paisatge de la UPC. Forma part del comitè científic de les revistes especialitzades Paisajismo, Architettura del Paesaggio, Paisea i Korezero. El 2008 és membre del comitè científic d'EURAU'08 i de Paisajes 08. Organitza, des de l'any 1999, les cinc Biennals Europees del Paisatge de Barcelona. És assessor de l'Ajuntament de Barcelona, membre del Consell Rector de l'Observatori del Paisatge de Catalunya i assessor de l'Oficina del Paisatge del COAC. Des de l'any 1980 és professor convidat a diferents seus universitàries i culturals arreu del món. Exerceix com a arquitecte i paisatgista. Exposa i publica la seva obra en diferents mitjans especialitzats.

ALFREDO FERNÁNDEZ DE LA REGUERA

Arquitecte. Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona, especialitat en Urbanisme. Professor de Projectes en el Màster de Paisatge i Master Internacional de la Universitat Politècnica de Catalunya. Premi Nacional d'Urbanisme del Ministeri d'Obres Públiques i Urbanisme. Beca d'Investigació Paul Getty Foundation. Projectes d'edificació i de paisatge. Planejament territorial i urbanístic.

Comitè organitzador i de seguiment

MARIA GOULA

Va néixer a Tessalònica, on es va graduar com a arquitecta per la Universitat Aristotèlion de Tessalònica. Des del 1992 viu i treballa a Barcelona, on ha estudiat Paisatge i s'ha doctorat per la UPC l'any 2007. Ensenya Urbanisme, Teoria i Planificació de Paisatge i Turisme a l'ETSAB. És investigadora principal del Centre de Recerca i Projectes de Paisatge Barcelona (CRPPb). Recentment ha participat als Càtlegs del Paisatge de la Plana de Lleida i de les comarques de Girona, l'elaboració d'un estudi pilot sobre Directrius de Paisatge a Catalunya, i, l'estudi de paisatge per a la identificació i gestió de la "V verda" del municipi de Reus.

SARA BARTUMEUS

Arquitecta per la ETSAB i Màster en Arquitectura del Paisatge (UPC). Inicia la seva activitat docent i investigadora al Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori (ETSAB) al 1994. Investigadora del Laboratori d'Urbanisme de Barcelona (UPC) fins el 2004. Professora de Projectes a la Titulació de Paisatge de 1999 al 2003 i del Master d'Arquitectura del Paisatge des de 1997 (ETSAB-UPC). Des del 2004, professora de Projectes Urbans a l'ETSAB. Forma part de la Comissió d'Arquitectura de l'Ajuntament de Barcelona i del Consell Assessor de l'Oficina Paisatge del COAC. Associada amb Anna Renau des del 1994 realitza projectes de planejament, d'arquitectura del paisatge i edificació, alguns d'ells publicats i reconeguts en diversos premis.

TERESA BOFILL

Llicenciada en Filosofia i Lletres, branca d'Història General, per la Universitat de Barcelona (UB). El 1991 va iniciar el seu treball a la UPC com a responsable d'engagar l'Associació d'Amics de la UPC, de la qual n'és la directora general. La missió de l'Associació és fer de pont entre la universitat i la societat, fomentant l'establiment de sinergies mútues Anteriorment va organitzar la 1ª Biennal Europea del Patrimoni Cultural i va ser responsable de la secretaria del Congrés sobre Patrimoni Cultural i Mecenate, organitzat per la UB. Es considera una ciutadana compromesa amb els temes de sostenibilitat, globalització i desenvolupament humà.

ENRIC BATLLE

Va néixer a Barcelona 1956. És arquitecte des del 1980 i doctor arquitecte amb la tesi "El Jardí de la Metròpoli". És professor d'Urbanisme i Arquitectura del Paisatge a la ETSAB i al Master d'Arquitectura del Paisatge de la UPC. Està associat amb Joan Roig des del 1981, amb el qual ha desenvolupat diversos projectes d'edificació, planejament i paisatge. La seva obra ha guanyat diferents premis i ha sigut objecte de diverses publicacions, havent rebut recentment el premi Europeu de l'Espai Públic Urbà per la recuperació de l'antic abocador de Barcelona.

Landscape: Product/Production Paisatge: producte/producció

Catalogue of the IV European Landscape Biennial 2006

Catàleg de la IV Biennial Europea de Paisatge 2006

IV Rosa Barba European Landscape Prize

IV Premi Europeu de Paisatge Rosa Barba

Landscape architecture in Europe since 2001

Arquitectura del paisatge a Europa des de 2001

fundación caja de arquitectos

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya
Demarcació de Barcelona

Associació d'Amics de la UPC

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

DUOT
UPC

paisatge
master arquitectura del

Publication/Edició

Association of Architects
of Catalonia (COAC)
Caja de Arquitectos Foundation/
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
(COAC)
Fundación Caja de Arquitectos

**Publication directors. Executive
Committee/Directors d'edició.
Comissió executiva**

Jordi Ludevid, Jordi Sardà,
Jordi Bellmunt, Alfred Fernández
de la Reguera

**Organizing and Monitoring
Committee/Comitè organitzador
i de seguiment**

Maria Goula, Sara Bartumeus,
Teresa Bofill, Enric Batlle

**People in charge of the
publication/Responsables
d'edició**

Maria Goula
Marina Cervera Alonso de Medina

**Association of Architects
of Catalonia (COAC) publication
coordinators/Coordinació
d'edició Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya**

Montserrat Prado Barrabés

**Caja de Arquitectos Foundation
publication coordinators/
Coordinació de l'edició Fundación
Caja de Arquitectos**

Marta Sanfiz
Marta Rojals

**Intellectual output/
Producció intel·lectual**

Association of Architects of Catalonia
(COAC)
Barcelona Branch of the COAC
Friends of the Polytechnic University
of Catalonia
Master's Program in Landscape
Architecture at the UPC /
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Demarcació de Barcelona del COAC
Amics de la Universitat Politècnica de
Catalunya
Màster d'Arquitectura del Paisatge
de la UPC

Translators and proofreaders

Kico Reyes (Spanish
translation/traducció castellà)
Corin Tanner (English
translation/traducció anglès)
Michael Fineberg (English
translation of the text "Product,
production"/traducció anglès
per al text "Product, production")
Tau traduccions (Catalan
translation/traducció català)
Veronica Verduzco (English
proofreading/correcció anglès)
Anna Molins Macau (Catalan
proofreading/correcció català)

Graphic design/Disseny gràfic

Giulia Biscottini (Actar pro)

Production/Producció

Actar pro

Printing/Impressió

Ingoprint S.A.

Distribution/Distribució

Actar D
Roca i Batlle 2
08023 Barcelona
Tel. +34 93 417 49 93
Fax +34 93 418 67 07
office@actar-d.com
www.actar-d.com

ISBN: 978-84-96842-33-5
DL-39745/08

© Publication: Association of Architects of
Catalonia (COAC) and Caja de Arquitectos
Foundation/Edició: Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya i Fundación Caja de
Arquitectos

© Texts: the authors/Textos: els autors

© Photographs: the authors/Fotografies:
els autors

© All rights reserved/Tots els drets
reservats

**Association of Architects
of Catalonia****President/Degà**

Jordi Ludevid i Anglada

**COAC Vice President
and President of the Barcelona
Branch/ Vice-degà i President
Demarcació de Barcelona**

Lluís Comerón i Graupera

**President of the Girona Branch/
President Demarcació de Girona**

Josep Riera i Micaló

**President of the Tarragona
Branch/President Demarcació
de Tarragona**

Jordi Bergadà i Masquef

**President of the Lleida Branch/
President Demarcació de Lleida**

Montserrat Giné i Macià

**President of the Ebre Branch/
President Demarcació de l'Ebre**

Joan Josep Curto i Reverté

Secretary/Secretari

Eduard Rodríguez i Villaescusa

Treasurer/Tresorer

Josep Maria Gutiérrez i Noguera

Board Members/Vocals

Ramón M. Puig i Andreu
Ramon Sanabria i Boix
Fernando Marzá i Pérez
Rosa Rull i Bertrán

**Patronat Fundació
Caixa d'Arquitectes****President**

Javier Navarro Martínez

Vice-president 1er

Federico Orellana Ortega

Vice-president 2on

Alberto Alonso Saezmiera

Secretary/Secretari

Antonio Ortíz Leyba

Council/Patrons

Carlos Gómez Agustí
Covadonga Alonso Landeta
Marta Cervelló Casanova
José Argudín González
Sol Candela Alcover
Montserrat Nogués Teixidor
Emilio Tuñón Álvarez
Francisco Javier Cabrera Cabrera
Fernando Díaz-Pinés Mateo
Manuel Ramírez Navarro
Antonio Ferrer Vega

Director

Gerardo García-Ventosa López

Index

- p.6 **Foreward / Presentació**
Joaquim Nadal
Jordi Ludevid
Antoni Giró
Jordi Mercader
- p.10 **Introduction / Introducció**
Jordi Bellmunt
- p.14 **Selection of works / Selecció d'obres**
Maria Goula
- p.22 **Finalists / Finalistes**
Sara Bartumeus
- p.29 **Connection / Connexió**
2 finalists / finalistes
40 projects / projectes
- p.72 **Regeneration / Regeneració**
46 projects / projectes
- p.119 **Intersection / Intersecció**
1 finalist / finalista
40 projects / projectes
- p.160 **Reflection / Reflexió**
3 finalists / finalistes
38 projects / projectes
- p.193 **Transition / Transició**
2 finalists / finalistes
45 projects / projectes
- p.241 **Awards / Premiat**
1st prize ex aequo (2) / Premiat ex aequo (2)
- p.250 **Papers / Ponències**
Landscape: Product / Production
Paisatge: producte / producció
Catherine Mosbach
Claude Figureau
Valéry Didelon
Jérôme Boutterin
Julian Raxworthy
Stig L. Andersson
- p.298 **Guest territory / Territori convidat**
Jordi Sardà
Lisa Diedrich
Josep Maria Montaner
Rolf Kuhn & Brigitte Scholz
Salvador Roig
Alfred Fernández de la Reguera
- p.324 **Annexes / Annexos**
Conditions of entry / Bases del concurs
Minutes of the International Jury / Actes del jurat internacional
Timeline of the symposium / Cronologia
Credits / Crèdits
- p.332 **Indexes / Índex**
Names / Onomàstic
Subjects / Temes

Jordi Bellmunt i Chiva

ON LANDSCAPE...AND ARCHITECTURE: Or how to call things by name

I HAD A DREAM

When I dream, and I dream quite often, sometimes I can choose to fly. It is always a flight that is quite close to the ground, very topographical, almost like a propelled form of levitation, which allows me to distinguish between forests of color, fields, buildings, plots of land, and even people and animals. These dreams are quite clear, and all of their landscape elements have a name, much like in children's stories, whereas in waking life it is not so simple. It is somewhat worrisome that the dream world has always been for me much more complex and subtle than the real world.

Why do we not call things by their true name in terms of Landscape? Why are those of us at certain coordinates in southern Europe incapable of, or at the very least challenged by, naming what we might call Landscape *Design*? Are we aware of the professional weakness made manifest by our insistence on defining the landscape *design* discipline, whether it is in writing, lectures, or conferences?

As a last resort, the sum of definitions of Landscape or of Landscape Design has made the question banal. This is also the case with respect to the content of the relevant answers that so often surface in etymology or in some concepts that are full of universality and yet lack intentionality (Example: "Landscape *Design* is the discipline that regulates all that which is not constructed.")

I will always remember the illuminating response made by a very good designer and university professor when asked if he could speak about the question of landscape *design* identity. He responded with slight sarcasm that he had spent almost twenty-five years working exclusively, professionally and academically in landscape design without exactly knowing what it was.

In summary, and at the risk of being perhaps too specific but so as to clear things up a bit, I would like to refer to a somewhat artistic text by Javier Maderuelo ("El Paisaje: Génesis de un concepto" from Araba Edi-

DE PAISATGE...I D'ARQUITECTURA: o com dir les coses pel seu nom

I HAD A DREAM

Quan somio —i ho faig sovint—, ocasionalment puc optar per volar: sempre és un vol baix, molt topogràfic, gairebé com una levitació propulsada, i això em permet distingir boscos de colors, camps, edificacions, parcel·les i fins i tot persones i animals. Aquests somnis són nítids i tots els seus elements paisatgístics tenen nom, com en els contes infantils, mentre que a la vida conscient no és tan senzill, la qual cosa és inquietant, ja que el món oníric sempre ha estat per a mi molt més complex i subtil que el real.

Per què no sabem dir les coses pel seu nom en termes de paisatge? Per què som incapaços, en certes coordenades del sud d'Europa, de trobar les denominacions escaients pel que fa al que anomenem "paisatgisme", o tenim grans dificultats per fer-ho? Som conscients de la feblesa professional que significa la nostra insistència en la definició, tant en escrits com en conferències o congressos, de la disciplina paisatgística?

Al capdavant, la sumatòria de definicions sobre el paisatge o el paisatgisme ha fet que la pregunta esdevingui banal, i encara més, el contingut de les pertinents respostes que tantes vegades busquen la llum en l'etimologia o en uns conceptes tan plens d'universalitat com de manca d'intencionalitat (exemple: "El paisatgisme és la disciplina que regula el que no ha estat construït").

Sempre recordo, per aclaridora, la resposta que va donar un projectista molt bo i professor universitari a la pregunta de si podia definir la qüestió de la identitat paisatgística: va respondre amb una lleu sorna que ell feia gairebé vint-i-cinc anys que treballava en exclusivitat, professionalment i acadèmicament, amb el paisatgisme sense saber què era exactament.

En resum, i a risc de concretar amb excés però amb la voluntat de deixar les coses una mica dirimides, fem referència al text d'aroma artística de Javier Maderuelo *El Paisaje: Génesis de un concepto* (Araba Editores, Madrid, 2005), el qual ja des del primer capítol ens exposa amb claredat i sense deixar lloc a especulacions les definicions de la disciplina del paisatgisme, i al significatiu i sorprenent llibre de Franco Zagari ("Questo é pae-

tores. Madrid. 2005). The first chapter of this book presents us, clearly and without room for speculation, with definitions of the Landscape *Design* discipline. I could also mention the meaningful and surprising book by Franco Zagari ("*Questo é paesaggio: 48 definizioni*") from Grupo Mancosu Editore. Rome. 2006), which explores the opinions and differences associated with the concept of Landscape *Design*.

LANDSCAPE DESIGN, LANDSCAPE ARCHITECTURE, OR ARCHITECTURE IN THE LANDSCAPE

In this case, the term Landscape Design (Paysagisme) was coined in France and is much more refined than the term Landscape Architecture for defining the discipline. The term "Landscape Architecture," whose origins are American, can now only comfort those who feel more comfortable using the term for one reason or another, for belonging to that particular field, or for the supposed prestige associated with the word Architecture.

From the perspective of contemporaneity, it is common to assess a discipline according to its conceptual transversality, the sum of information layers that it manages, the inconcreteness of its boundaries or the risk of occasionally arguing about that inconcreteness from the perspective of other disciplines, as well as perhaps the ability to respond adequately to problems resulting from new approaches.

Following this argument, Landscape Design is given a preponderant role nowadays for dealing with complex issues that old territories propose. And yet conservative views, competing prejudices, or limited and poorly tested information seek to relegate it to an absurd role of "architect" of exteriors. This deprives the discipline of its essential responsibility as a bridge between the more or less processual and formal solutions in our landscapes and solutions that are more environmental and, more specifically, ecological in content.

The difficulty of working on Landscape from the perspective of Architecture—not only with the necessary sensitivity but also with the knowledge and interpretation of the ecological reading of a particular place and controlling the affectations that the designed element imposes on its environment—only gives value to some rare designers who, in their works, opt for a necessary interactivity between the "object" designed and its living support structure.

Making comparisons in a pictorial fashion is something that extends far beyond the creative attitude of the Renaissance landscapes painted with perspective (Uccello, Lucca della Robbia, Giorgione, etc...) or of the static concept of "background and figure" in European art history. Perhaps it is closer to the intuitive interpretation of the environment, such as in the graphic work of Pablo Palazuelo ("*La geometría y la vida*").

saggio: 48 definizioni") (Grupo Mancosu editore, Roma, 2006), el qual explora en l'opinió i fins i tot en les diferències del concepte de paisatgisme.

PAISATGISME, ARQUITECTURA DEL PAISATGE O ARQUITECTURA EN EL PAISATGE

En aquest cas, el terme "paisatgisme" és sempre molt més encertat com a terme encunyat a França per definir la disciplina que no pas "arquitectura del paisatge", el qual, tot i que emprat com a definició inicial des dels seus orígens americans (landscape architecture), ara només pot confortar els que es troben més còmodes, per una raó o una altra, per pertinença formativa o per suposat prestigi amb la paraula "arquitectura".

És habitual la valoració, des de la contemporaneïtat, d'una disciplina per la seva transversalitat conceptual, per la sumatòria de capes d'informació amb què treballa, per la inconcreció dels seus límits o pel risc d'argumentar ocasionalment, sobre aquesta, des de territoris fronterers amb altres disciplines i potser per la capacitat de respondre adientment a problemàtiques de nous plantejaments.

Des d'aquest argument, s'atorga al paisatgisme un paper preponderant, en els nous temps, per afrontar les sol·licituds complexes des d'antics territoris. A la vegada, en canvi, també visions conservadores, prejudicis competencials o informació escassa i poc contrastada cerquen relegar-lo a un absurd rol d'"arquitecte" d'exteriors desproveint-lo de tota la càrrega essencial de disciplina pont entre les solucions, més o menys, processuals i formals en els nostres paisatges i les solucions de contingut ambiental i més concretament ecològic d'aquests paisatges.

La dificultat de treballar sobre el paisatge des de l'arquitectura, no solament amb la sensibilitat necessària, sinó amb el coneixement i interpretació de la lectura ecològica del lloc i des del control de l'affectació que l'element dissenyat imposa sobre el seu entorn, valora uns comptats projectistes que a les seves obres aposten per una necessària interactivitat entre l'"objecte" dissenyat i el seu suport viu.

Si ens movem en símls pictòrics, és quelcom que va molt més enllà de l'actitud creativa dels paisatges renaixentistes perspectivats (Paolo Uccello, Lucca della Robbia, Giorgione, etc.) o del concepte de "fons i figura" estàtic, en la història de l'art europeu, i potser és molt més a prop de la interpretació intuïtiva de l'entorn, com ara en l'obra gràfica de Pablo Palazuelo (*La geometría y la vida*, Carmen Bonell, Cendeac, 2006).

Imatges impactants de projectes de referència, com ara el museu de pintures rupestres de Niaux (França), de Massimiliano Fuksas, Franco Zagari, Jean Louis Fulcrand, G. Jourdan, J. Capia i A. Marguerit; el treball pedagògic projectual del recorregut i els miradors de Cardada als Alps suïssos, de Pablo L. Bürgi; o la subtil interpretació d'allò preexistent a les escales de La Granja, a Toledo, d'Elías Torres i J. Antonio Martínez Lapeña, expliquen

Carmen Bonell. Cendeac 2006).

Impressive images of exemplary projects—such as the cave-painting museum of Niaux by Massimiliano Fuksas, Franco Zagari, Jean Louis Fulcrand, G. Jourdan, J. Capia, and A. Marguerit; the pedagogical design work of the Cardada route and lookouts in the Swiss Alps by Paolo L. Bürgi; or the subtle interpretation of what is pre-existent in the La Granja escalators in Toledo by Elías Torres and J. Antonio Martínez Lapeña—explain three different and yet harmonious ways of extracting the design potential from a particular place in order to create a proposal that ends up coming from the landscape itself in all instances, which allows for a better reading of the landscape.

This is not only a question of sensitivity toward the *genius loci*, but it is also a delicate job in and of itself and involves an appropriate programmatic argument and a certain mistrust of nature's capacity to absorb good architecture.

It would also be necessary to distinguish between proposals that we understand entirely in what we might call Landscape Design, but whose design spirit springs from an artistic genesis, much like Land-Art positions. To be more exact, they would belong to the group of so-called "earthworks," such as the magnificent and well-known rest area in Manliu by Enric Batlle and Joan Roig or the more recent and equally recognized and valued proposal for the "Pedra Tosca" Park near Olot (Girona) by Aranda, Pigem, and Vilalta.

EUROPE CONFRONTED

Lately, the variation in landscape concepts in Europe has been considerable. For decades the most predominant interventions were those that were based on gardening, on the techniques that made gardening possible, or on the proposals that relied on landscapes of great beauty and their large-scale dimensions. Understanding landscape design in this way—with its Romantic origins and Saxon ancestry—defines a discipline in which "the green" seems to be intrinsic and whose limits remained approximately defined.

Over the past two decades—stemming from the evidence of environmental crisis—the specificity of landscape design has blurred and has begun to reclaim responsibility for responding to problems that the classic disciplines—without instruments—are not capable of tackling.

The emergence of Landscape Design as a discipline in Mediterranean areas coincides with the aforementioned moment; the diversity of territorial problems, the maturity of our landscapes built over and over again in the same places, social consciousness, and the urgency to find appropriate answers to complex problems, necessitate a certain reinvention of the discipline based undoubtedly on the transversality of knowledge.

tres maneres distintes i alhora sintonitzades d'extraure del lloc les energies projectuals per impulsar una proposta que en tots els casos acaba sent pròpia del paisatge, la qual cosa en permet una millor lectura.

Això no és solament una qüestió de sensibilitat envers el *genius loci*, sinó també un ofici delicat, un argument programàtic adient i una certa desconfiança en la capacitat de la naturalesa de façongitar la bona arquitectura, per si mateixa.

Així mateix, cal discernir les propostes que considerem que s'integren en el que anomenem paisatgisme però l'ànima projectual de les quals neix d'una gènesi artística, no pas lluny de posicions land-art o, per a ser més exactes, que formarien part del grup dels anomenats earthworks, com ara la magnífica i coneguda zona de repòs a Malniu, d'Enric Batlle i Joan Roig, o la més recent i no menys reconeguda i valorada proposta del Parc de la Pedra Tosca, als voltants d'Olot (Girona), d'Aranda, Pigem i Vilalta.

EUROPA CONFRONTADA

És notable la variació dels conceptes de paisatge en els darrers temps a Europa, on durant dècades predominaven les actuacions basades en la jardineria, en la tècnica que la feia possible o en les propostes que es recolzaven en els paisatges de gran bellesa i la seva gran escala. Aquesta forma d'entendre el paisatgisme, d'origen romàntic i d'ascendència saxona, defineix una disciplina en la qual "el verd" sembla intrínsec i els límits de la qual queden aproximadament definits.

És en les darreres dues dècades, a partir de l'evidència de la crisi civilitzadora ambiental, que l'especificitat del paisatgisme es desenfoca i comença a reprendre la responsabilitat de respondre a problemes que les disciplines clàssiques, sense instruments, no són capaces d'abordar.

L'emergència del paisatgisme, com a disciplina, en l'àrea mediterrània és coincident amb el moment esmentat, i la diversitat dels problemes territorials, la maduresa dels nostres paisatges construïts una vegada i una altra sobre els mateixos llocs, la consciència social i la urgència a trobar respostes adients a problemàtiques complexes obliguen a una reinvençió disciplinària basada sens dubte en la transversalitat de coneixements.

Que lluny que queda aquell model "del verd" nòrdic, els paisatges meridionals, afectats en primera línia pel canvi climàtic, amb una agricultura agonitzant, amb una pressió turística que ha esgotat, quasi totalment, el litoral costaner, i ordenats per un neourbanisme sense models renovats.

Això, potser actuant com a sensor fiable, ha estat una de les constants de les biennals europees de paisatge de les darreres edicions, en les quals la recomanació d'atorgar un sol premi de paisatge "Rosa Barba" representatiu a les obres presentades a la Biennial, ha acabat, i no sense esforços, en premis ex aequo. No han estat pas decisions polítiques, ni estètiques, sinó fruit del desacord entre els membres del jurat internacional, d'un prestigi

How far the southern landscapes are from that Nordic "green" model, as they are affected firsthand by climate change, by an agonizing form of agriculture, by the pressures of tourism that have overwhelmed the coastline almost in its entirety and have arranged these landscapes according to a neo-urban type of planning, one without any renewed models.

After a great deal of deliberation it was decided to give the "Rosa Barba" landscape prize to two projects even though the initial recommendation was to award only one prize, representative of the projects presented at the Biennial. This outcome has occurred in the last two editions of the European Landscape Biennial. These were not political or aesthetic decisions, but were the result of disagreement between members of the international jury who are remarkably prestigious and reliable. Faced with the task of having to reward the most exemplary work from among all those created in recent years, the jury was incapable of reaching a consensus and recognized conflicting stances on Landscape Design, which we hope are not irreconcilable. With little margin for error, all of this has more to do with geographic situations than with formative differences and with having to deal with a wide range of landscape problems.

THE AWARENESS OF CRISIS

The trend set by the European Landscape Biennial is sensitive to this positioning associated with the symposium's subjects, which seek to orientate the competition and its proposals. The titles "Remaking Landscapes," "Gardens in Arms," "Only with Nature," and "Landscape: Product/Production" have tried to tap into the current state of Landscape Design from a point of view linked to mature territories and to new landscape production instruments in order to try to find satisfactory solutions to intense contemporary demands.

The 5th edition of the Biennial has a new slogan, "Storm and Stress," and it seeks affinity with other disciplines and different perspectives in the face of a global crisis. This crisis is not only environmental, social, and economic, but also architectural and urban. Being in a privileged position, the Biennial optimistically seeks to find new paths, which will allow us to better deal with the appropriate strategies and changes.

The storm is gathering, the impetus must be renewed.

i una fiabilitat molt notables, els quals, davant la conjuntura de premiar l'obra més exemplar de totes les realitzades en els anys recents, són incapaços d'arribar a un consens, fet que palesa que hi ha posicions oposades davant el paisatgisme i, potser encara més —i esperem que no—, irreconciliables. Tot això, sense marge d'error, té a veure amb les diferents situacions geogràfiques, més que solament amb una diferència formativa, i, per tant, amb la cohabitació en problemàtiques paisatgístiques de caire molt divers.

LA CONSCIÈNCIA DE CRISI

La tendència marcada per la mateixa Biennial de Paisatge Europea de Barcelona és sensible a aquest posicionament des dels lemes del simposi, que cerquen l'orientació del certamen i de les seves propostes. Els títols Refer paisatges, Jardins insurgents, Només amb Naturalesa o Paisatge: product/producció han volgut connectar amb l'actualitat del paisatgisme i sempre des d'una òptica lligada a territoris madurs i a instruments nous de producció paisatgística per intentar trobar solucions satisfactòries a la intensitat de les demandes contemporànies.

El nou lema per a la cinquena edició de la Biennial és Tempesta i impetu i vol trobar la complicitat d'altres disciplines i diferents mirades en la consciència d'una crisi global, no solament ambiental, social i econòmica, sinó també arquitectònica i urbanística, des de l'optimisme de sentir-se en una posició privilegiada per trobar nous camins que ens permetin abordar les estratègies i els canvis adients.

La tempesta s'està esdevenint; l'impetu ha de ser renovat.

The material presented in this book (projects and conference papers) captures the spirit of the IV European Landscape Biennial, which took place in Barcelona in March of 2006. This event was jointly organized by the Association of Architects of Catalonia (COAC), the Barcelona Branch of the COAC, the Association of Friends of the Polytechnic University of Catalonia (UPC), and the Master's Program in Landscape Architecture at the UPC. As in previous editions, the Biennial included the participation of important professionals from various disciplines. Presented with the theme "Landscape: a Product, a Production," the participants reflected on new approaches to the term "landscape" (primarily as design, but also as landscape study). Both the natural processes involved in landscape and the concept of landscape as a final product were dealt with in depth. Once again, this catalogue serves as a necessary reference for those who see landscape as a subject of discussion and reflection.

El material presentat en aquest llibre (projectes i ponències) recull el que fou la IV Biennial Europea del Paisatge celebrada a Barcelona el mes de març del 2006. En aquest esdeveniment, organitzat conjuntament pel Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, la Demarcació de Barcelona del COAC, l'Associació d'Amics de la Universitat Politècnica de Catalunya i el Màster d'Arquitectura del Paisatge de la UPC, hi han estat presents, com en les anteriors edicions, importants professionals procedents de disciplines diverses que, al voltant del tema "Paisatge: un producte, una producció", han reflexionat sobre noves aproximacions al terme paisatge (sobretot el seu projecte, però també el seu estudi), tot aprofundint sobre els processos naturals que hi intervenen, així com en el paisatge com a producte final. Així, aquest catàleg torna a ser una referència obligada per a tots els que conceben el paisatge com un tema de discussió i reflexió.

